

Област Пазарджик

▶ Население (2020)	252 038
▶ Територия (кв.км)	4456,9
▶ Брой на населените места	118
▶ Дял на населението в градовете (%)	62,6

През 2019 г. брутният вътрешен продукт в област Пазарджик продължава да нараства, но ръстът му е по-нисък от средния и стойността му изостава от средната за страната. Средногодишният доход на лице от домакинството намалява, а бедността остава висока. Предизвикателство за местния пазар на труда остава образователният профил на работната сила. Инвестиционната активност в областта не е особено интензивна. През 2019 г. има отлив на преки чуждестранни инвестиции. Пазарджик е областта с най-висока оценка за инфраструктурно развитие и първенец по инсталирани ВЕИ мощности. Усредненият размер на местните данъци в общините от област Пазарджик е сравнително нисък. Оценка за развитието на електронното правителство и на предоста-

вянето на „едно гише“ остават под средните за страната. Възрастовата зависимост в областта продължава да се задълбочава, но остава по-благоприятна от средната за страната. Пазарджик е сред областите с най-слабо представяне по образователните показатели. Резултатите на учениците продължават да изостават от средните за страната. Достъпът до общопрактикуващи лекари в областта е по-висок от средния. Броят на преминалите болни за лечение е изключително нисък. Натовареността на местните наказателни съдии е близка до средната за страната, но правораздаването е по-бързо. Престъпленията в областта са сравнително малко. Делът на предадените за третиране и рециклиране отпадъци остава изключително ограничен. Културният живот в област Пазарджик не е особено интензивен.

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и стандарт на живот

Пазар на труда

Инвестиции и икономика

Инфраструктура

Местни данъци

Администрация

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ

Демография

Образование

Здравеопазване

Ред и сигурност

Околна среда

Култура

ИКОНОМИЧЕСКО РАЗВИТИЕ

Доходи и стандарт на живот

През 2019 г. брутният вътрешен продукт в област Пазарджик продължава да нараства, но ръстът му е по-нисък от средния и стойността му изостава от средната за страната. Подобни тенденции се наблюдават и по отношение на размера на брутната работна заплата на наетите по трудово и служебно правоотношение. Тя достига 11,7 хил. лв. (при 15,2 хил. лв. в страната). Средногодишният доход на лице от домакинството обаче намалява и остава сред най-ниските в страната – 4,2 хил. лв. (при 6,0 хил. лв. в страната).

Тези показатели предопределят високото ниво на бедност в областта. През 2019 г. делът на населението, живеещо под линията на бедността, е 37,0% (при 22,6% в страната), а на това, живеещо с материални лишения – 26,5% (при 19,9% в страната).

Пазар на труда

Икономическата активност в областта традиционно е близка, но под средното ниво за страната. През 2020 г., подобно на тенденциите в по-голямата част от страната, тя се свива и достига 72,5% (при 73,7% в страната). Заетостта намалява до 67,4% (при 68,5% в страната). Безработицата се задържа на ниво от 5,1% (при 5,2% в страната).

Предизвикателство за местния пазар на труда остава образователният профил на работната сила. Делът на висшестите намалява за трета поредна година и достига 15,6% през 2020 г. (при 29,2% в страната), а населението с основно и по-ниско образование се увеличава до 24,2% (при 16,9% в страната).

Коефициентът на демографско заместване като съотношение на населението на възраст 15–19 години към това на 60–64 години е 66,3% и за първи път е под средния за страната. Това означава, че на всеки 100 души, на които предстои да излязат от работната сила през следващите няколко години, съответстват 66 младежи, които ще се вляят в пазара на труда.

Инвестиции и икономика

Инвестиционната активност в областта не е особено интензивна и през 2019 г. Броят на предприятията остава нисък – 45 на 1000 души от населението (при 61 на 1000 души в страната). Разходите за придобиване на дълготрайни материални активи се повишават символично до 2256 лв./човек от населението (при 3155 лв./човек в страната). През 2019 г. има отлив на преки чуждестранни инвестиции (с 6%) и те отново намаляват до под 2 хил. евро/човек от населението. Въпреки тези процеси обемът на произведената продукция нараства по-бързо от средната стойност за страната, но остава сравнително нисък – 16,5 хил. лв./човек (при 28,0 хил. лв. в страната).

Област Пазарджик изостава и при усвояването на европейски средства, въпреки че ръстът спрямо предходната

година е сравнително висок. Към 15 юни 2021 г. стойността на изплатените суми на бенефициенти по оперативните програми достига 1429 лв./човек (при 2217 лв./човек в страната). В рамките на областта най-много са изплатените средства в община Панагюрище.

Инфраструктура

Пазарджик е областта с най-висока оценка за инфраструктурно развитие. Гъстотата на железопътната мрежа е по-висока от средната за страната и през 2020 г. Гъстотата на пътната мрежа, както и делът на автомагистралите и първокласните пътища са по-ниски от средните, но качеството на пътната настилка в областта остава сравнително високо.

През 2020 г. достъпът на домакинствата до интернет нараства бързо и той изпреварва средната стойност за страната, достигайки 81,7% (при 78,9% в страната).

Област Пазарджик е първенец по инсталирани ВЕИ мощности – 4,2 kW/човек от населението (при 0,6 kW/човек в страната).

Местни данъци

Усредненият размер на местните данъци в общините от област Пазарджик е сравнително нисък и през 2021 г. От петте разглеждани местни данъка единствено ставката за прехвърляне на собственост в областта е по-висока, макар и с малко, от средната за страната. Значително по-ниски от средните нива пък са данъците върху недвижимите жилищни имоти на юридическите лица, превозните средства, таксиметровия превоз и търговията на дребно.

Администрация

Покритието на кадастралната карта нараства бързо и през 2019 г. изпреварва средното за страната – 93,3% от територията на областта е покрита от кадастъра (при 91,4% в страната). Самооценките на местните администрации за развитието на електронното правителство и предоставянето на административни услуги на „едно гише“ през 2021 г. нарастват значително, но остават под средните за страната. Средната оценка на електронното правителство в общините в областта е 3,12 т. (от максимум 4,0 т.) при 3,40 т. в страната, а на услугите на „едно гише“ – 3,01 т. (от максимум 4,0 т.) при 3,34 т. в страната. Оценката за прозрачността на органите на местното самоуправление в областта нараства, но през 2021 г. остава под средната за страната за втора поредна година – 70,4% (при 73,2% в страната). В рамките на областта като най-прозрачна е оценена работата на общините Септември и Панагюрище (с по над 75%).

СОЦИАЛНО РАЗВИТИЕ ■■

Демография ■■■■

През 2020 г. коефициентът на естествен прираст в област Пазарджик намалява рязко до -10,7‰ и вече е под средната за страната стойност (-9,5‰). Същевременно обаче областта, подобно на повечето области в страната, успява да привлече население и коефициентът на механичен прираст е положителен за първи път от поне две десетилетия – 4,8‰.

Възрастовата зависимост в областта продължава да се дълбочава, но остава по-благоприятна от средната за страната. Съотношението на населението на над 65 години към това на 0–14 години достига 139,3% (при 150,6% в страната), а към това на 15–64 години – 33,0% (при 34,1% в страната) през 2020 г.

Делът на градското население остава сравнително нисък – 62,6% (при 72,9% в страната), но гъстотата му – относително висока – 2074 души/кв.км (при 1506 души/кв.км в страната).

Образование ■■

Пазарджик е сред областите с най-слабо представяне при образователните показатели (само преди област Сливен). Нетният коефициент на записване в V–VIII клас намалява рязко до 79,8% (при 86,5% в страната) и е сред най-ниските в страната през 2020 г. Изключително високи остават дяловете на второгодниците и на напусналите основното и средното образование. Броят на учителите продължава да се увеличава и те достигат 96 на 1000 ученици (при 87 на 1000 ученици в страната).

Резултатите на учениците от областта през 2021 г. намаляват леко и продължават да изостават от средните за страната. Средният успех на националното външно оценяване по математика след VII клас в областта е 30,9 т. (при 37,9 т. в страната). Успехът на матурата по български език и литература е „Добър“ 4,03 (при „Добър“ 4,21 в страната). Делът на слабите оценки намалява с 1 пр.п. до 12%, но остава значително по-висок от средния за страната (7%).

В областта няма университети или филиали на такива.

Здравеопазване ■■■■

Делът на здравноосигурените в областта остава нисък и през 2020 г. – 85,1% (при 88,7% в страната). Достъпът до общопрактикуващи лекари в областта е по-висок от средния, но при лекарите специалисти има определен недостиг. Броят на леглата в местните многопрофилни болници традиционно е по-висок от средния и през 2020 г. е 6,34 на 1000 души от населението (при 5,52 на 1000 души в страната).

Броят на преминалите болни за лечение е изключително нисък – 87 на 1000 души от населението (при 138 на 1000 души в страната), но причината за това би могла да е в тър-

сенето на здравни грижи извън областта (например в близкия Пловдив или в столицата).

Коефициентът на детска смъртност намалява значително, но е над средния за страната и през 2020 г.

Ред и сигурност ■■■■

Натовареността на местните наказателни съдии е близка до средната за страната, но правораздаването е сравнително по-бързо. През 2020 г. един съдия в областта разглежда средно по 8,4 наказателни дела на месец (при 8,6 дела на съдия месечно в страната). Делът на делата, приключили в 3-месечен срок, нараства до 93% (при 90% в страната), а този на висящите дела – до 10% (при 11% в страната).

Престъпленията в областта остават сравнително малко, но разкриваемостта им е близка до средната за страната. През 2020 г. броят на регистрираните престъпления срещу личността и собствеността в областта намалява до 7,3 на 1000 души от населението (при 9,9 на 1000 души в страната), а разкриваемостта спада с почти 10 пр.п. до 52,4% (при 52,1% в страната).

Околна среда ■■

Обемът на вредните емисии в атмосферата в областта остава сравнително нисък и през 2019 г. Въпреки че за областите със сравнително висок дял на селското население свързаността с обществена канализация обикновено е ограничена, в област Пазарджик достъпът до канализация е близък до средния – 72,7% при 76,4% в страната. Свързаността с пречиствателни станции за отпадъчни води обаче изостава значително – 44,1% при 64,6% в страната.

Образуваните битови отпадъци в областта остават сравнително малко – 339 кг/човек от населението (при 409 кг/човек в страната) през 2018 г. Същевременно обаче делът на предадените за третиране и рециклиране отпадъци също остава изключително ограничен – 13% (при 71% в страната).

Култура ■■

Културният живот в област Пазарджик не е особено интензивен. Пандемията и ограничаването на културните мероприятия в страната през 2020 г. се отразяват и в областта. Посещенията на кината намаляват със 77% и остават далеч от средните – 43 на 1000 души от населението (при 190 на 1000 души в страната). Посещенията на библиотеките се свиват с 40% (при 30% в страната) и също са значително под средните – 193 на 1000 души (при 480 на 1000 души в страната). Единствено посещенията на музеите успяват да се задържат над средните за страната, въпреки че намаляват с близо 60% (колкото е и общото намаление през 2020 г.) до 361 на 1000 души (при 322 на 1000 души в страната).

Ключови показатели за област Пазарджик

Индикатори на икономическото развитие	2018	2019	2020	Средно за страната
БВП на човек от населението (лв., текущи цени)	9213	9965	n.a.	17 170
Средногодишен доход на лице от домакинството (лв.)	4592	4180	n.a.	6013
Средна годишна брутна заплата на нает (лв.)	10 513	11 675	n.a.	15 209
Относителен дял на бедните спрямо линията на бедност за страната (%)	41,4	37,0	n.a.	22,6
Коефициент на заетост на населението на 15–64 години (%)	63,8	69,1	67,4	68,5
Коефициент на безработица на населението на 15 и повече години (%)	4,7	5,1	5,1	5,2
Дял на населението с основно и по-ниско образование на 25–64 години (%)	23,2	22,8	24,2	16,9
Дял на населението с висше образование на 25–64 години (%)	17,8	17,5	15,6	29,2
Произведена продукция (лв./човек)	14 754	16 513	n.a.	28 027
Разходи за придобиване на дълготрайни материални активи (лв./човек)	2237	2256	n.a.	3155
Преки чуждестранни инвестиции в предприятията от нефинансовия сектор с натрупване (евро/човек)	2020	1890	n.a.	3655
Дял на домакинствата с достъп до интернет (%)	67,8	68,3	81,7	78,9
Дял на пътната настилка в добро състояние (%)	41,1	44,4	n.a.	41,4
Гъстота на пътната мрежа (км/100 кв.км територия)	16,2	16,2	16,9	17,9
Рейтинг за активна прозрачност на ПДИ за органите на местното самоуправление (%)	68,0	65,4	70,4	73,2

Индикатори на социалното развитие	2018	2019	2020	Средно за страната
Коефициент на естествен прираст на населението (‰)	–5,6	–6,7	–10,7	–9,5
Коефициент на механичен прираст на населението (‰)	–4,1	–3,9	4,8	4,4
Среден успех от матурите по БЕЛ*	3,95	4,07	4,03	4,21
Среден успех на изпита по математика след VII клас (в точки)*	30,4	31,3	30,9	37,9
Нетен коефициент на записване на населението в V–VIII клас (%)	82,5	82,4	79,8	86,5
Брой на преподавателите в основното и в средното образование на 1000 ученици	92	92	96	87
Дял на здравноосигурените лица (%)	84,7	85,8	85,1	88,7
Население на един общопрактикуващ лекар (брой хора)	1667	1631	1669	1727
Регистрирани престъпления срещу личността и собствеността на 1000 души	9,1	8,8	7,3	9,9
Натовареност по щат на наказателните съдии (дела/месец)	10,8	10,4	8,4	8,6
Дял на населението с достъп до обществена канализация (%)	72,3	72,7	n.a.	76,4
Образувани битови отпадъци на човек от населението (кг/човек/година)	339	n.a.	n.a.	409
Дял от битовите отпадъци, предадени за третиране и рециклиране (%)	13,4	n.a.	n.a.	70,9
Посещения в кината на 1000 души от населението	0	190	43	190
Посещения в музеите на 1000 души от населението	821	864	361	322

* Данните се отнасят за учебната 2020/21 година, а матурите са проведени през 2021 г.